

<SERMO 26>¹

<Sermo in commemoratione beate Marie uirginis> De beata Maria fratris Will<elm>i de Buscy

Ista est mulier, quam preparauit Dominus fi<lio> domini sui.

1 Ista uerba scripta sunt de quadam puella nomine Rebecca, de qua dicitur Gen. XXIII quod *erat puella pulcra nimis, uirgoque pulcherrima et incognita uiro*, per quam satis competenter designatur, que fuit pulcra pul|251va|critudine nature, pulcrior pulcritudine gracie, pulcerrima pulcritudine glorie. Pulcra quoad statum incipiendum, pulcrior quoad statum proficiendum, pulcherrima quoad statum perfectorum. Vnde propter eius pulcritudinem comparatur ei quod est pulcristus de die, scilicet soli, et de nocte, scilicet lune, et ei quod est pulcristus in confinio diei et noctis, scilicet aurore. Vnde in tota uita sua fuit pulcra quia peccatum aliquod non fecit, unde in Eccle.: *Tota pulcra es, amica mea* etc.

2 Rebecca interpretatur multa patiencia et multa sapiencia et que multa accepit a Deo beneficia, unde ipsa dicit: *Quia fecit michi magna qui potens est*. Nota de historia quomodo Abraham non habebat nisi unum filium, et nolebat eum mactare² etc. *Ista mulier est*, beata Virgo, *quam preparauit Dominus*, scilicet Pater, apud quem residet auctoritas, *filio domini mei*, scilicet Filio suo. Vnde tangitur ibi eius singularis dignitas: *Ista est mulier, quam preparauit Dominus*; eius singularis fecunditas: *filio domini mei*. Dicitur autem *mulier*, non tamquam mollita ab ero, set tamquam molliens erum, scilicet Christum. Ipsa enim Filium Dei emolliuit, et crudelitatem eius quasi temperauit. Cum³ enim legamus diluuium, incendium Sodomorum hominum, uineorum ad inferos descensum, nichil tale legimus pos<t>quam ad eam intrauit. Vnde in Cant.: *Mandragore dederunt odorem. In portis nostris <omnia poma>*. Mandragora herba est de qua fit pocio que facit hominem obdormire et nichil penitus sentire, ita ut totus possit incidi et membris suis detractari. Benignitas ergo beate Virginis fuit quasi mandragora, que Filium Dei obdormire fecit, et quasi insensibilem, sustinere uulnera passionis.

3 Ista <mulier> ergo emolliuit Filium Dei primo per inclusionem uiscerum suorum; clausus enim in uisceribus misericordie, |251vb| misericors effectus est, iuxta illud Iob: *Ab infancia creuit mecum misericordia: et de utero egressa est mecum*. Sicut enim liquor retinet saporem uasis, uas quoque saporem liquoris, ita Filius quodammodo factus est benignior ex matris benignitate. Mater uero facta est sanctior ex Filii sanctitate. Et sicut archa in qua fuit muscus, sublato⁴ musco, odorem retinet, ita pia mater, que in suis uisceribus continuit Filium, summum⁵ bonum, etiam eo sublato, retinuit bonitatem.

4 Secundo emollit Filium supplicatione precum. Exemplum de Bethsabee, cui

¹ Transcribed by Andrew T. Sulavik from manuscript: Venezia, Biblioteca Nazionale Marciana 1897, ff. 251rb-252va; J. B. SCHNEYER, *Repertorium*, v. 2, p. 480, n. 35; TH. KAEPPPELI, *Scriptores*, v. 2, p. 111, n. 1543.

² mactare] narrare

³ Cum] added in the margin

⁴ sublato] written twice, and the second sublato is expunged

⁵ summum] summe

respondit Salomon: *Pete, mater mi: neque enim fas est ut auertam faciem tuam*. Exemplum etiam de Hester, cui respondit Assuerus: *Quid petis, Hester? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis*. Vnde et ipsa dicitur misericordie regina.

5 Tertio ergo emollit <Filius> uberum ostensione. Vnde mater ostendit Filio pectus et ubera, ac si dicat: “Fili, per ubera que succisti,⁶ parce populo tuo.” Vnde quasi quedam pia contencio est inter Filium et matrem. Filius indignans peccatoribus, dicit ergo: “Ego percuciam.” Et mater: “Ego sanabo.” Filius: “Ego occidam.” Et mater: “Et ego uiuere faciam.” Sicut autem mater ostendit Filio pectus et ubera, <ita> Filius Patri latus et uulnera, inclinans Patrem ad misericordiam. De hac ostensione uberum dicitur in Eccli.: *Veni, dilecte mi, egrediamur⁷ in agrum, moremur in uillis*. Et postea subiungit: *Ibi dabo tibi ubera mea: supplicans tibi pro peccatoribus, et maxime pro illis qui sunt suo officio deputati*.

6 Legimus autem in sacra Scriptura tres⁸ mulieres uirum emollientes in signum quod per tria potest quis emollire | 252ra | Christum.

7 Legimus enim II Reg. XIII et XIII quod cum Absalon fugisset a facie Dauid eum persequentis, quedam mulier sapiens Thecuites induta ueste lugubri quasi mulier iam plurimo tempore lugens⁹ mortuum. Ingressa est ad regem, et cecidit coram eo, et adorauit, et dixit: *Heu, mulier uidua ego sum: mortuus est enim uir meus. Et ancille tue erant duo filii qui rixati sunt aduersus se in agro, et percussit alter alterum, et interfecit eum. Et ecce consurgens uniuersa cognacio, dicit: ‘Trade eum qui percussit fratrem suum ut occidamus eum et delemus heredem.’*¹⁰ Et sic emolliuit Dauid. Vnde dixit ei Dauid: *Vade in domum tuam; ego iubebo pro te*. Ista mulier uidua est peccatrix anima que a Christo sponsu suo est uiduata. *Iniquitates*, inquit, *uestre*¹¹ *diuiserunt inter uos <et Deum> etc.* Duo filii caro et spiritus; rixa duorum fratrum est concupiscencia carnis aduersus spiritum, nam secundum quod dicit¹² Apostolus: *Caro concupiscit aduersus spiritum etc.* Tunc autem spiritus uincitur et occiditur, quando concupiscencie consentit, unde: *Si secundum carnem uixeritis, moriemini*. Ista autem mulier, ut emolliret regem, luctum simulauit siue luxit, *induta est ueste lugubri, et cecidit coram eo super terram*. In hoc quod luxit intelligitur contritio. *Luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum*. In hoc quod cecidit coram eo et humiliavit se intelligitur confessio. Quando peccator humiliat se et recognoscit peccata sua coram sacerdote. In hoc quod induta¹³ est ueste lugubri et adorauit intelligitur satisfactio. Exemplum habes de Achaz,¹⁴ exemplum de Semei, exemplum de Niniuitis.

8 Alibi legitur | 252rb | I Reg. xxv quod Abigail¹⁵ emolliuit Dauid, qui iurauerat quod interficeret uirum suum Nabal. Emolliuit autem eum occurrendo ei et offerendo ei munera, scilicet *ducentos panes, et duos utres uini, et quinque arietes coctos, et uuas passas*. Per ista autem munera intelliguntur bona opera precipue misericordie et pietatis, que Deo offerimus quando pauperi subuenimus, secundum quod ipse dicit:

⁶ succisti = suxisti

⁷ egrediamur] ingrediamur written, and in expunged, then e written above the line

⁸ Although the scribe wrote tres, William goes on to give four (quattuor) examples of women who mollified men

⁹ lugens] written twice

¹⁰ heredem] recedere written, but I have written with the Vulgate

¹¹ uestre] illegible

¹² dicit] written twice

¹³ induta] induata written, but first a is expunged

¹⁴ Achaz = Achab

¹⁵ Abigail] bigail written and a added above the line

Quod uni ex minimis meis fecistis, michi fecistis. Ideo dicebat Iacob, Gen. xxxii: *Placabo eum muneribus que precedent, et postea uidebo illum, forsitan propitiabitur michi.* Notabiliter autem dicit: *placabo eum muneribus*, id est ele<e>mosinis, *que precedent*, contra illos qui post mortem suam faciunt ele<e>mosinas quando iam non possunt diuicias possidere.

9 Vtilior enim est ele<e>mosina data in uita ab aliquo quam post mortem data pro eo. Candela autem, que antefertur alicui de nocte per uiam malam eunti, custodit¹⁶ eum a casu in foueam uel lutum. Non sic candela que fertur ei post dorsum. Sic ele<e>mosina ante mortem data custodit hominem, ne cadat in foueam peccati et inferni. Set Zacheus non moriens, *dimidium*, inquit,¹⁷ *bonorum meorum do pau<peribus>*. Non dicit: “Dabo per executores meos,” <set ait>: *Et si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum*. Non ait: “Faciam reddi per executores,” uel: “Faciam michi remitti,” uel: “Si qui conqueruntur, fiet eis iusticia,” set ait: “Reddo”. Nec solum quod male habuerat, set etiam de iniuria quam detinendo fecerat satisfacere uoluit. Ideo dicitur Eccli. xiiii: *Fili, ante mortem benefac amico tuo, et secundum uires tuas, exporrigens da pauperi*.

10 Alibi legitur de Hester, que tactu | 252va | uirge auree, quam rex porrexit ei in signum clemencie, in signum quod emollitur per memoriam passionis dominice. Virgam enim auream tangere est passionem Christi ad¹⁸ memoriam reducere.

11 Alibi legitur de muliere Chananea finibus Tyri egressa que molliuit Christum in tantum, ut diceret ei, *Fiat tibi sicut uis*, in signum quod emollitur per instanciam deuote orationis, secundum quod dicitur in Luca: *Quis ex uobis habebit*¹⁹ *amicum*.

¹⁶ custodit] ostendit

¹⁷ inquit] written above the line

¹⁸ ad] per written and expunged, and ad written above the line

¹⁹ habebit] habemus written, but I have written habebit with the Vulgate